

Gewenste- & Ongewenste omgangsvormen

*Wat is het
&
hoe gaan we ermee om?*

Stichting Evangelisch Meldpunt

Veilig in de kerk en op je werk.

SEM is er voor iedereen die streeft naar een veilige omgeving

Toelichting :

Overall waar mensen bij elkaar zijn ontstaan wel eens misverstanden en worden er af en toe fouten gemaakt. In vrijwilligersorganisaties is dat niet anders.

Tegenwoordig komen we allerlei termen en begrippen over ongewenste omgangsvormen/grensoverschrijdend gedrag tegen die ook een eigen inkleuring kunnen krijgen.

In dit document willen we o.a. in het kort een toelichting geven op de diverse begrippen die onder ongewenste omgangsvormen/grensoverschrijdend gedrag vallen.

Daarna wordt beschreven hoe er omgegaan kan worden met klachten c.q. meldingen en worden mogelijkheden aangereikt.

Inhoud

Inleiding	pag 2.
1. Begrippen	pag. 3
2. Gewenste omgangsvormen	pag. 4
3. Ongewenst omgangsvormen	pag. 5-8
4. Klachten reglement	pag. 9
5. Actieplan voor bestuur van kerk	pag. 10
6. Dertien mogelijke stappen in geval van misbruik in de gemeente	pag. 11-13
7. Informatieve website	pag. 14

INLEIDING

“Hier gaat het om: blijf leven in overeenstemming met het evangelie van Christus, zodat ik kan zien als ik bij u kom, of als ik niet kom over u kan horen, dat u één van geest bent en eensgezind strijdt voor het geloof in het evangelie.” (Fil. 1:27 NBV 21)

Nu u door Christus zozeer bemoedigd wordt en liefdevol getroost, nu er onder u zo’n grote verbondenheid met de Geest is, zoveel hartelijk medeleven,..... (Fil 2:1-8 NBV 21)

Paulus roept de Filippenzen op te leven in overeenstemming met het Evangelie van Christus. Hij Paulus gebruikt hier het woord “politeuō” wat “als burger gedragen’ betekend. Het is een woord dat in die tijd in het bijzonder werd gebruikt met betrekking tot het Romeins burgerschap. Filippi was een Romeinse kolonie in Macedonië (Hand.16:12) en de burgers van deze stad beschouwden zich als burgers van de keizerstad Rome en waren daar trots op. Naar buiten toe wilden de bewoners van Filippi zich dan ook presenteren met een bepaalde waardigheid.

Met de gedachte dat de gelovigen deel uitmaken van een burgerschap in de hemel (Fil.3:20), roept Paulus hen dan ook op zich ‘waardig’, dat wil zeggen ‘passend bij’ het ‘evangelie van Christus’ te gedragen. Het maakt niet uit of Paulus nu bij hen is en het met eigen ogen kan zien, of dat hij ver weg is en de berichten over hen slechts van horen zeggen heeft – in beide gevallen worden de Filippenzen opgeroepen op deze manier, het Evangelie waardig, te leven.

Aandacht voor preventie in de gemeente

Vanuit het bovenstaande stellen we dat de gemeente van Jezus Christus een veilige plek behoort te zijn, waarin mensen met respect met elkaar omgaan en geen misbruik maken van relaties. Zo mag er aandacht zijn voor; het bevorderen van goede omgang, om misbruik te voorkomen en waar dat plaatsvindt of plaatsvond er tegen optreden.

Binnen de gemeente van Christus behoren we ons in te zetten om een cultuur van veiligheid en heiligheid, van verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid te ontwikkelen en daaraan te blijven bouwen. Dit sluit aan bij de kernbegrippen die Paulus o.a. in Filippenzen 2: 1-8 noemt herstel & heling, samenwerking, saamhorigheid en eenheid. Zo kan een gemeente zich inzetten om een plek te zijn en te blijven waar veilige ruimte is voor mensen om te groeien in hun geloof, zowel samen als gemeenschap als individueel.

Elke gemeente wil toch een veilige plek zijn voor het kinder- en jeugdwerk, binnen de diverse kringen, bijeenkomsten, pastorale gesprekken, enz.

Een veilige Kerk bouw je samen en je draagt daarvoor ook gezamenlijk verantwoordelijkheid.

Om een veilige omgeving te creëren worden er preventie maatregelen genomen om grensoverschrijdend gedrag te leren herkennen, maar ook om te voorkomen. Zo kun je thema-avonden voor ouders van kinderen, taakveldleiders, kring- kinder- jeugdleiders en pastoraal medewerkers houden, zodat iedereen hun verantwoording kent voor een veilige relatie binnen de gemeente. Daarbij is er aandacht voor een zorgvuldig samengesteld netwerk van vrijwilligers en medewerkers, die kunnen worden aangesproken op gedragscode en omgangsregels die in de hele gemeente bekend zijn.

1. Begrippen

Klachten / meldingen

Overall waar gewerkt wordt ontstaan wel eens misverstanden en worden er af en toe fouten gemaakt. Dat is in een kerkelijke gemeentelijk niet anders.

Zit u iets dwars, heeft u het gevoel dat iets niet helemaal goed loopt of heeft u een klacht, dan kunt u dit altijd bij een raadslid melden. Wanneer u klachten heeft, vallend onder ongewenste omgangsvorm/ grensoverschrijdend gedrag of integriteit, waarbij u zich niet kunt of wilt wenden tot een kerkenraadslid of predikant, kunt u contact opnemen met de vertrouwenspersoon.

Omgangsvormen c.q. gedragscode

Een gedragscode is een beschrijving van het gewenste gedrag binnen je kerkelijke gemeente. Je gebruikt het om eventuele problemen te voorkomen.

In een gedragscode leg je vast hoe je verwacht dat betrokkenen en medewerkers binnen je kerkelijke gemeente omgaan met collega's, belangstellende en eigendommen van de organisatie.

Sommige kerkelijke organisaties vinden dat betuttelend. Maar als de regels en normen voor iedereen duidelijk zijn, voorkom je discussies over wat er wel en niet door de beugel kan. Dat komt de sfeer binnen de kerkelijke gemeente ten goede.

De gedragscode moet aansluiten bij de activiteiten van je kerkelijke gemeente. Vraag je bij het opstellen van de regels dus goed af wat relevant is in je eigen situatie.

- **Gedragscode delen met iedere betrokkene**

- Met een gedragscode op intranet ben je er nog niet. Je moet de regels namelijk ook duidelijk bekend maken.
 - o Zo oordeelde de Nijmeegse kantonrechter in een rechtszaak dat de invoering van een gedragscode gepaard moet gaan met 'een training of andere vorm van mondelinge kennisoverdracht'.
- Het is nog beter om de gedragscode (ook) te laten ondertekenen door degene die op de een of andere manier leiding geeft. Dan zijn de regels ook rechtsgeldig.
- De gedragscode dien je te bespreken met het aanstellen van functionarissen en terug te laten komen in een reflectiegesprek. Zo voorkom je dat het een los document wordt dat na een tijd weer vergeten wordt.

- **Sancties in de gedragscode**

- Wanneer een betrokkene zich niet goed gedraagt, komt een gedragscode van pas. Je kunt dan de regels erbij nemen en een passende sanctie treffen, zoals een officiële waarschuwing, schorsing of zelfs ontslag.
- Zorg dat deze sancties ook in de gedragscode staan. Dan weet iedereen wat ze kunnen verwachten.
- Mocht het tot een rechtszaak leiden dan is de kans groot dat de rechter de gedragscode meeweegt bij zijn oordeel. Op basis van de wet over goed werkgeverschap mag je namelijk redelijke gedragsregels opstellen.

2. **Gewenste omgangsvormen**

De onderstaande gedragskenmerken zijn een leidraad voor gewenst gedrag binnen een kerkelijke gemeente voor een optimaal samenlevings- en of werkklimaat:

Integer

Iedereen die bij of namens een kerkelijke gemeente werkt en/of betrokken is bij een kerkelijke gemeente heeft een integere houding.

Hierbij worden niet alleen wettelijke voorschriften in acht genomen, maar er wordt ook gehandeld op basis van algemeen aanvaarde normen en gedragsregels en een ieder is zich bewust van zijn/haar eigen verantwoordelijkheid. We handelen zorgvuldig, zijn betrouwbaar, eerlijk en onpartijdig en te allen tijde aanspreekbaar op ons gedrag.

Respectvol

Respect is het uitgangspunt in de omgang met elkaar. We realiseren ons dat iedere persoon met wie we in contact komen, een collega of iemand buiten de organisatie, een andere achtergrond, levenswijze of zienswijze kan hebben en we gaan met deze verschillen respectvol om. Dit betekent dat we iedereen met een open en betrokken houding tegemoet treden, dat we rekening houden met en waarde hechten aan een eventueel afwijkende mening en dat we niet discrimineren. Iemand die een functie vervult binnen of namens de kerkelijke gemeente is te vertrouwen, zorgvuldig in de omgang en aanspreekbaar op gedrag.

Professioneel

Iedereen die in de kerkelijke gemeente werkt en die namens de kerkelijke gemeente een functie of taak vervult, heeft een professionele houding. Ieder voelt zich verantwoordelijk voor het persoonlijke functioneren en doet er al het mogelijke aan om ervoor te zorgen dat de kennis en kunde op het vereiste en gewenste niveau is. In de uitoefening van een rol of functie wordt betrokkenheid en loyaliteit aan de kerkelijke gemeente en haar opdracht getoond. In het verstrekken van informatie is zorgvuldigheid, betrouwbaarheid en volledigheid leidend. Wordt er een fout gemaakt, dan wordt deze hersteld op een manier die blijkt geeft van een juiste afweging van het organisatiebelang en het belang van degene die benadeeld is of zich benadeeld voelt. Ook in uitlatingen blijft het steeds weer van belang dat het juiste evenwicht gezocht wordt tussen vrije meningsuiting, het organisatiebelang en de plicht tot geheimhouding van vertrouwelijke informatie.

3. **Ongewenst omgangsvormen** (Grensoverschrijdend gedrag)

Onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan alle ongewenste omgangsvormen waarbij iemand over de grenzen van een ander heengaat en daardoor schade toebrengt op emotioneel, mentaal of fysiek vlak. Het zijn 'directe of indirecte ongewenste uitlatingen of handelingen in situaties waar mensen samenwerken. Het gaat om verbaal, non-verbaal en fysiek gedrag dat gericht is tegen een persoon, door deze als ongewenst en ongewild wordt ervaren, een inbreuk vormt op diens integriteit en leidt tot psychosociale (arbeids) belasting.

3.1 Integriteitsschendingen

Betekenis integriteitsschendingen: Het schenden van de normen en waarden (ongeschreven regels) die gelden op de plaats waar je bent en waar je je op dat moment aan dient te houden. Ook het eerlijk en betrouwbaar zijn is integriteit. Wanneer deze grenzen worden overschreden of niet naar behoren wordt gefunctioneerd spreekt men van integriteitsschendingen.

Definitie Integriteit :

Handhaven van algemene of professionele sociale en ethische normen en waarden , ook bij druk van buitenaf om hiervan af te zien

Oftewel: *het goede doen ook als niemand kijkt*

3.2. **Machtsmisbruik en intimidatie**

Het gebruik van de macht, het gezag of het vertrouwen dat je geniet voor oneigenlijke of illegitieme doeleinden, d.w.z. doeleinden die niet overeenkomen met de voorwaarden waaronder je die macht of dat gezag oorspronkelijk hebt verworven.

Machtsmisbruik kan heel veel verschillende vormen aannemen, waaronder manipulatie, intimidatie, verduistering maar ook psychisch of fysiek misbruik.

Machtsmisbruik heeft meestal betrekking op de relatie tussen een gezagdrager (bv. een voorganger/oudste, leiding jeugd , een ouder) en een of meerdere ondergeschikten of mensen die vertrouwen op de legitimiteit van de gezagdrager (bv. Leden, werknemers, een beklagde, en kind). Het komt voor in alle contexten en is van alle tijden.

Kenmerken van machtsmisbruik:

- diegene die het betreft is niet aanspreekbaar op eigen gedrag
 - reflecteert niet op zichzelf
 - is niet open of transparant: is niet te bevragen op zijn/haar keuzes
 - laat eigen belang prefereren boven het belang van anderen
 - laat zich leiden door zijn/haar ego
- Intimidatie is iemands gedrag beïnvloeden door diegene angst aan te jagen. Intimidatie kan plaatsvinden door iemand in een machtspositie, richting iemand die minder of geen macht heeft.
Kortom, machtsmisbruik en intimidatie komen voor wanneer er machtsongelijkheid is.
 - KC SEM: Er is sprake van machtsmisbruik wanneer een leidinggevende op een intimiderende, manipulerende of gewelddadige wijze gebruik maakt van zijn of haar positie en bevoegdheden ten koste van degene(n) tot wie hij/zij in een vertrouwens- en/of gezagsrelatie staat. Bij machtsmisbruik kan het gaan om handelen, nalaten en/of het nemen van een besluit.

3.3. Grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag is een verscheidenheid aan gedragingen waar het gaat over het toebrengen van (ernstige) schade op fysiek, mentaal en emotioneel vlak.

De gevolgen daarvan kunnen heel groot zijn. Dit gedrag kan zichtbaar, maar ook minder zichtbaar voor anderen plaatsvinden, bijv. via de mobiele telefoon of internet. Er zijn verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag o.a.:

- **Pesten, roddelen, het verspreiden van geruchten en treiteren**

Vijandig, vernederend of intimiderend gedrag, meestal gericht tegen iemand die niet (meer) in staat is om voor zichzelf op te komen. Dit kleinere gebeurt vaak en gedurende langere tijd op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door iemand te negeren, af te kraken, belachelijk te maken, buiten te sluiten of te isoleren, grappen te maken over privéleven, gebrek of nationaliteit, door geruchten/roddels te verspreiden of door stem of gebrek van het slachtoffer na te bootsen.

- **Belaging/Stalking**

Van belaging/stalking is sprake als iemand opzettelijk en willens en wetens herhaaldelijk achtervolgd wordt, waardoor hij zich niet meer veilig voelt. Het achtervolgen en structureel lastigvallen kan op verschillende manieren gebeuren: fysiek, via de post of e-mail, telefoon of sms, et cetera.

- **Discriminatie**

Elke vorm van ongelijke behandeling op basis van ras, huidskleur, geslacht, levens of geloofsovertuiging, seksuele geaardheid, politieke voorkeur, uiterlijk of leeftijd.

- **Agressie en geweld**

Dit omvat niet alleen lichamelijk geweld maar ook psychisch, verbaal, seksueel en indirect en dreigen met geweld.

- **Integriteit**

Integriteit heeft met eerlijkheid en betrouwbaarheid te maken.

Het woord komt uit het Latijn en staat voor 'gaaf en geheel' maar ook voor 'onkreukbaar' en een zekere 'nuchterheid'. Integriteit kan het vertrouwen maken of breken. Het is dus belangrijk dat mensen integer zijn. Daarom is het nuttig dat er regels en gedragscodes ontwikkeld zijn of worden om die integriteit zoveel mogelijk te waarborgen. Minstens zo belangrijk is dat integriteit een soort grondhouding moet zijn, een mentaliteit.

- **Doxing**

Hierbij wordt zoveel mogelijk persoonlijke, vertrouwelijke en privacygevoelige informatie over een ander verzameld. Denk bijvoorbeeld aan contactgegevens, een woonadres of privéfoto's. Deze informatie is vaak afkomstig uit openbare bronnen, zoals sociale media, blogs, online telefoongidsen en openbare registers als het Kadaster of het Handelsregister. Degene die deze informatie verzamelt, heeft meestal een kwaadaardig motief om dat te doen. Misschien wil de dader verhaal halen bij of angst aanjagen. Door privégegevens over iemand openbaar te maken, kan hij anderen op ideeën brengen. Tevens kunnen mensen deze gegevens gebruiken om iemand te stalken. De mogelijkheden zijn eindeloos.

3.4 Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is wanneer je iemand op een manier benadert die seksueel van aard is én over de grens van de andere persoon gaat. Om dit concreet te maken, kun je denken aan:

- Ongewenste aanrakingen
- Zoenen tegen iemands wil
- Aanranding
- Verkrachting
- Seksueel getinte appjes
- Tegen de wil van iemand doorsturen van seksueel getint beeldmateriaal bv. dickpic
- Het chanteren met seksueel getint beeldmateriaal

Seksuele intimidatie.

Onder seksuele intimidatie wordt verstaan: enige vorm van ongewenst verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag met een seksuele connotatie (duiding) dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast, in het bijzonder wanneer een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende situatie wordt gecreëerd.

- o Onder seksuele intimidatie, zoals vermeld in lid 1, zijn mede begrepen de in de artikelen 239 t/m 250 (Titel XIV: Misdrijven tegen de zeden) van het Wetboek van Strafrecht strafbaar gestelde feiten.
- o Aanranding is iemand dwingen tot het plegen of ondergaan van een ontuchtige handeling. Vaak komt dit neer op het ongewenst aanraken of laten aanraken van geslachtsdelen. Ook zoenen onder dwang kan in Nederland gezien worden als aanranding.

In aanvulling op het voorstaande dient nader geduid te worden dat de seksuele intimidatie betrekking heeft op:

- a. Seksuele intimidatie die heeft plaatsgevonden in relatie tot de (kerkelijke) organisatie , en/of
- b. Seksuele intimidatie die is ondergaan buiten de (kerkelijke) organisatie, de werkvloer of samenkomst ruimte en waarbij degene die de seksuele intimidatie heeft ondergaan ten opzichte van degene die seksuele intimidatie toepast in een (machts)relatie binnen de organisatie verkeert, en/of
- c. Seksuele intimidatie buiten het verband van de (kerkelijke) organisatie, waarbij een risico bestaat voor de veiligheid van een of meer leden of aangeslotenen van de (kerkelijke) organisatie

3.5. Grooming

Grooming is digitaal kinderlokken. Er is sprake van grooming als een volwassene via ICT sociale media contact legt met een kind, met de intentie om dat kind te ontmoeten met het doel om seksueel misbruik te plegen of kinderporno grafische afbeeldingen te produceren. Contacten kunnen bijvoorbeeld gelegd worden via sociale netwerksites of chatprogramma's, maar ook de sms en e-mail valt hieronder. Een volwassene kan zich voordoen als minderjarige om contact met het kind te krijgen, maar dit gebeurt (lang) niet altijd.

De groomer maakt misbruik van de natuurlijke nieuwsgierigheid die een jongere heeft. Voorafgaand aan een feitelijke ontmoeting heeft de volwassene vaak veelvuldig online contact gehad met de jongere. Dit online contact kan bijvoorbeeld bestaan uit e-mailcontact, seksueel getinte chats, maar kan ook bestaan uit het laten verrichten van seksueel getinte handelingen voor de webcam. Dit kan vervolgens als chantagemiddel worden gebruikt om een minderjarige tot verder gaande seksuele handelingen en/of een feitelijke ontmoeting te dwingen.

3.6 Andere begrippen:

Victim Blaming

Victim blaming is in het Nederlands slachtofferbeschuldiging, oftewel het slachtoffer de schuld geven. De meeste mensen doen dat niet met kwade bedoelingen. Onbewust is het voor velen een manier om te proberen te verklaren hoe zoiets ergs kan gebeuren. Toch is het heel kwalijk. De term victim blaming wordt het vaakst gebruikt bij (seksueel) geweld, maar ook mensen die ziek zijn, gepest worden of een ongeluk hebben gehad, kunnen ten prooi vallen aan het fenomeen.

Victim blaming door plegers

Als plegers worden geconfronteerd met wat ze gedaan hebben, omdat iemand hen bijvoorbeeld beschuldigt, zijn er verschillende manieren waarop zij kunnen reageren. Een van die manieren wordt ook wel samengevat als DARVO: Deny, Attack and Reverse Victim and Offender. Dit zijn drie gedragingen: ontkennen (het is niet gebeurd), aanvallen (alsof jij altijd alles goed doet) en omdraaien van de rollen (ik ben slachtoffer van een valse beschuldiging).

Onderzoeken laten een correlatie zien tussen deze drie gedragingen. Bij het slachtoffer leidt dit tot verwarring en self-blame. De pleger beschermt zichzelf zo tegen een schuldgevoel en mogelijke vervolging. Onderzoek laat ook zien dat hoe meer een pleger daarvoor gebruikt, hoe meer een slachtoffer zichzelf iets verwijt.

Plegers van seksueel misbruik gebruiken deze processen bovendien in een vroege fase van het contact, om te voorkomen dat het slachtoffer anderen vertelt over het misbruik, dit hoort ook bij 'grooming

4. Definities van seksueel misbruik

Eigen definitie SEM

Iedere vorm van seksuele toenadering tot of intimidatie door een leidinggevende van een persoon die aan zijn leiding of zorg is toevertrouwd, is een ernstige en schadelijke vorm van grensoverschrijdend gedrag. Hierbij maakt het geen verschil of de andere partij akkoord gaat of zelf het initiatief neemt. Onder seksuele toenadering of intimiteit wordt verstaan: toespelingen, woorden of daden die affectieve, seksuele of erotische gevoelens kunnen opwekken, seksuele handelingen en geslachtsgemeenschap.

- Seksueel misbruik of seksueel geweld omvat alle seksuele handelingen die iemand gedwongen wordt uit te voeren, te ondergaan of getuige van te zijn.
- Het Meldpunt Seksueel misbruik RKK omschrijft seksueel misbruik als 'iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.'

Elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren; en /of plaatsvindt binnen een ongelijke machtsverhouding (volwassene- kind, hulpverlener-cliënt, leerkracht-leerling, trainer-pupil, leiding – jeugdlid, e.d.); en / of andere handelingen of gedragingen die strafbaar zijn volgens het Wetboek van Strafrecht.

5. Klachten reglement

Wil je melding doen van of heb je vragen over signalen van ongewenst gedrag of seksueel misbruik? Neem dan in eerste instantie contact op met de vertrouwenspersoon.

- 1.1. De vertrouwenspersoon verzorgt de eerste opvang bij klachten en of vragen die betrekking hebben op ongewenste omgangsvormen en of integriteit voor:
 - a. hen die binnen de gemeente een functie bekleden of bekleed hebben
 - b. hen die tijdens het uitoefenen van deze functie zich daaraan schuldig maken hebben gemaakt.
 - c. hen die in de gemeente onderling met ongewenst gedrag te maken krijgen
 - d. hen die vragen hebben omtrent omgangsvormen en of integriteit.

- 1.2. De vertrouwenspersoon vormt zich in het kader van de eerste opvang een beeld van de inhoud van de melding.

In overleg met melder wordt getracht de aard, ernst en omvang van de melding vast te stellen.

Vervolgens adviseert de vertrouwenspersoon, na eventueel advies bij derden te hebben ingewonnen bij de daarvoor aangewezen instanties, de melder over een eventueel vervolgtraject waarbij erkenning en de-escalatie het doel is.

Dat vervolg kan onder meer bestaan uit één van de volgende stappen of een combinatie daarvan

- a. het aan de orde stellen van de melding bij het pastoraal team, de bestuurlijke raad of voorganger of een andere instantie binnen de gemeente;
- b. contact opnemen met het meldpunt voor misbruik binnen het kerkgenootschap bijvoorbeeld Stichting Evangelisch Meldpunt (www.wijzijnsem.nl)
- c. het doen van aangifte bij de politie
- d. zoeken van een instantie waar melder hulpverlening of therapie kan aanvragen;
- e. ondersteuning bij het indienen en begeleiding bij een klachtenprocedure via het bovengenoemde meldpunt.

6. Actieplan voor bestuur van kerk

In het geval van (vermoeden van) ongewenst omgangsvormen grensoverschrijdend gedrag of seksueel misbruik. Maak een korte analyse en situatieschets. Benoem alle betrokkenen en de taken en verantwoordelijkheden die zij hebben ten aanzien van de kerk/gemeente/organisatie. Leg dit vast in een korte notitie of schets

1. Bespreek met elkaar waar de verantwoordelijkheden zijn belegd voor de verschillende onderdelen van de kwestie. Wie moeten er op de hoogte worden gebracht?
2. Besluit of aan mensen gevraagd moet worden om hun taak of verantwoordelijkheid (tijdelijk) neer te leggen. Wie gaat dit doen?
3. Bespreek hoe en wie een onderzoek gaat instellen naar de kwestie. Bij voorkeur een onafhankelijke persoon van buiten de gemeente/organisatie. Maak een onderzoeksopdracht.
4. Blijf communiceren met vermeende dader en slachtoffer door:
 - a. Hen op de hoogte te stellen van stappen die door het bestuur worden genomen (bijv. besluit tot onderzoek, besluit tot ontheffing van taken, volgende stappen).
 - b. Hen vooraf inhoudelijk te informeren zodra er mededelingen aan een groep of hele gemeente/kerkelijke gemeente wordt gedaan
 - c. Stel een buddy' aan voor zowel dader en slachtoffer die voor hen als vertrouwenspersoon kan functioneren en die een schakel met het bestuur kunnen zijn.
5. Overweeg of en wanneer de gemeente (leden en/of bezoekers) of kerkelijke gemeente (werknemers en/of vrijwilligers) op de hoogte gesteld moet worden.
6. Maak een communicatieplan. U kunt gebruik maken van de adviezen uit "Vijf handvatten voor communiceren tijdens een crisis". https://vredestichters.nl/index.php/portfolio_page/vijf-handvatten-voor-communiceren-tijdens-een-crisis/
7. Houd contact met onderzoeker en betrokkenen totdat alles is afgerond.
8. Evalueer alle stappen en de inhoud van de communicatie in het bijzonder. Herstel eventuele gemaakte fouten alsnog.

7. Dertien mogelijke stappen in geval van misbruik in de gemeente

Ook als je een goed preventiebeleid voert, kan het voorkomen dat je gemeente geconfronteerd wordt met een situatie van ongewenst gedrag of seksueel misbruik. En als het mis is, is niets zo belangrijk als een adequate hulpverlening. Komt er een melding binnen van seksueel misbruik? Dan zijn er dertien stappen die je als kerkbestuur/oudstenraad kunt zetten om zo goed mogelijk met de melding of het geval van misbruik om te gaan. Dit advies is overgenomen vanuit het programma “In veilige handen”. Meer informatie kunt u vinden op www.wijzijnsem.nl en www.inveilige handen.nl

Stap 1: De melding zorgvuldig opnemen

Als er een melding binnenkomt bij een vertrouwenspersoon, een coördinator, het kerkbestuur of een oudste, is het zaak de aanmelder rustig te woord te staan. Probeer je tijdens het gesprek een beeld te vormen over inhoud, aard en ernst van de situatie. Noteer alles wat opvalt en verteld wordt in feitelijke bewoordingen.

Stap 2: Politieadvies inwinnen

Bij vermoedens van strafbare feiten is het belangrijk zo snel mogelijk een informatief gesprek met de politie te voeren. De politie heeft ervaring met meldingen van seksueel misbruik. Ze weten hoe om te gaan met slachtoffer en dader (en hoe je zo handelt dat eventuele bewijsvoering in een later stadium niet bemoeilijkt wordt). Een informatief gesprek kan anoniem, zonder vermelding van namen van beschuldigde of slachtoffer, worden gevoerd. Overigens kun je ook advies inwinnen bij de GGD en/of het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of meldpunt Veilig Thuis. Indien het om een minder ernstig feit gaat, zoals onheuse bejegening, is een informatief gesprek met gecertificeerde vertrouwens of een professionele hulpverlener een mogelijkheid.

Stap 3: Tweespan formeren

Benoem twee personen die verantwoordelijk zijn voor een zorgvuldige behandeling van de melding. Doe dit niet alleen, dat is te zwaar en maakt het moeilijker om alles in goede banen te leiden. Maak duidelijke afspraken over de verdeling van de rollen.

Een voorbeeld voor de rolverdeling: één persoon onderhoudt de contacten met de beschuldigde, de ander is aanspreekpunt voor de overige partijen. Dit tweespan besluit samen of er vervolgacties moeten worden ondernomen. Zo ja, dan komt stap 4 in beeld. Zo nee, zorg dan voor een goede afsluiting met de aanmelder.

Stap 4: Zaakcoördinator aanstellen

Stel één persoon aan die verantwoordelijk is voor het volledige traject na een melding: de zaakcoördinator. Deze persoon dient het gehele proces te coördineren, registreren en evalueren. Ook informeert hij of zij samen met het bestuur alle betrokkenen

Stap 5: Een gesprek voeren met de direct betrokkenen

Voer bij het vermoeden van een strafbaar feit een gesprek met direct betrokkenen (minderjarige en diens ouders). Niet om te onderzoeken of te beoordelen, maar om te informeren over de melding, het traject en de mogelijkheden van aangifte of het indienen van een klacht. Voer het gesprek met ouders als zaakcoördinator samen met een

kerkbestuurslid/oudste, bij voorkeur door middel van een huisbezoek. Maak bij het voeren van dit gesprek zoveel mogelijk gebruik van deskundigen. Verwijs ouders en minderjarige eventueel door naar de vertrouwenspersoon, de huisarts, naar pastorale hulp en/of naar Slachtofferhulp als er behoefte is aan gespecialiseerde hulp.

Stap 6: Een gesprek voeren met de beschuldigde

Informeer de beschuldigde persoon in een gesprek met de zaakcoördinator en een kerkbestuurslid over de inhoud van de melding en vraag daarbij ook om een reactie. Het gesprek met de beschuldigde is bedoeld om inhoudelijk objectieve informatie te krijgen en afspraken vast te leggen over de stappen die gezet gaan worden. Hoor de beschuldigde niet uit en veroordeel hem of haar niet. Maak duidelijk dat iedere melding objectief moet worden uitgezocht en dat een (tijdelijke) maatregel wellicht nodig is, zoals een op non-actiefstelling. Wijs de beschuldigde op mogelijkheden voor gespecialiseerde opvang (zoals een vertrouwenspersoon voor beschuldigten) en rechtsbijstand.

Stap 7: Aangifte doen of klacht indienen

Neem na de gesprekken zo snel mogelijk beslissingen over de verdere procedure. Er zijn twee opties: het indienen van een klacht bij SEM of aangifte bij de politie. Wanneer er sprake is van een strafbaar feit dan adviseren wij altijd om aangifte te doen bij de politie. Als de melder dit niet wenst of er sprake is van misbruik maar niet van een strafbaar feit volgens de wet, dan kan de melder een klacht indienen bij SEM. Zie hiervoor de klachtenregeling op de hiervoor genoemde website.

Stap 8: Betrokken vrijwilligers informeren

Een melding en zelfs alleen een verdenking van seksueel misbruik kan veel onrust en verwarring veroorzaken bij de andere vrijwilligers en gemeenteleden. Het is daarom belangrijk om hen, nadat de gesprekken met betrokken slachtoffer (en eventueel de ouders) en beschuldigde hebben plaatsgevonden en er vervolgstappen zijn ingezet, rustig en feitelijk te informeren. Vertel welk traject er gevolgd wordt en maak duidelijke afspraken over wat te doen en te laten tijdens het verdere proces.

Stap 9: Indirect betrokken ouders informeren

Informeer na de vrijwilligers ook de ouders die niet direct betrokken zijn indien er sprake is van misbruik van een minderjarige. Vaak maken zij zich ongerust en zitten ze met allerlei vragen. Informeer ook hen feitelijk. Ga niet uitvoerig in op wat er mogelijk is gebeurd als hierover geen feitelijke informatie te geven is. Speculeren kan tot onrust en geruchten leiden. Doe ook geen uitspraken over de schuldvraag.

Stap 10: Publiciteitsplan maken en uitvoeren

Vanaf het moment dat er sprake is van een (redelijk) vermoeden van seksueel misbruik, zullen allerlei partijen om opheldering gaan vragen: van lokale tot landelijke pers en van collega-instellingen tot (buur)gemeenten. Wanneer je zelf tijdig correcte en gerichte informatie verschaft, is de kans kleiner dat het onderwerp op een verkeerde manier in de publiciteit komt. Stel in elk geval vanaf het begin een woordvoerder aan, die de pers te woord kan staan.

Neem hierover gerust contact op met uw vertrouwenspersoon, met een vrijwilligerssteunpunt of de informatie- en advieslijn van In Veilige Handsen, onderdeel van de kennislijn van MOVISIE: 030 789 2112.

Stap 11: Na de uitspraak: maatregelen nemen

Na de uitspraak van Justitie en/of de tuchtcommissie is het tijd om definitieve maatregelen uit te voeren. Afhankelijk van de uitspraak zijn er verschillende mogelijkheden, waaronder *mediation*, sancties zoals uitsluiting van deelname aan bepaalde activiteiten of functieonthefing, registratie op de waarschuwingslijst, seponering, een mogelijk rehabilitatietraject, et cetera.

Stap 12: Direct en indirect betrokkenen informeren

Informeer na de uitspraak eerst de beschuldigde en de melder, en meteen daarna ook de overige direct en indirect betrokkenen. Organiseer voor dit laatste zo nodig bijeenkomsten, waarbij je als kerkbestuur samen met een afgevaardigde van Justitie of de tuchtcommissie informatie verschaft over de uitkomsten en de maatregelen.

Stap 13: Zorgen voor een goede evaluatie en afsluiting

Natuurlijk is het ook van belang om een zaak goed af te ronden en nazorg te verlenen. De gemeente kan een belangrijke rol spelen in het verwerken van een dergelijke treurige gebeurtenis. Denk hierbij niet alleen aan de direct betrokkenen maar ook aan de mensen die naast hen staan en de cirkels om hen heen. Ook is speciale aandacht nodig voor mensen die in het verleden zelf slachtoffer zijn geweest van misbruik.

Een tweede onderdeel is een degelijke evaluatie. Trek lessen voor de toekomst. Hoe zou je herhaling van een dergelijk incident kunnen voorkomen? En, mocht er onverhoopt toch weer een keer iets gebeuren, wat in de gevolgde aanpak was goed en wat kan beter?

Als alle stappen zijn doorlopen en maatregelen naar wens zijn getroffen, kan een zaak worden afgesloten. Blijf nog wel enige tijd stand-by, want het kan wel even duren voor de rust echt helemaal is weergekeerd.

8. Informatie website

SEM (Stichting Evangelisch Meldpunt):

Voor advies over of bij klachten of signalen van ongewenst gedrag of seksueel misbruik kun je terecht bij SEM (Stichting Evangelisch Meldpunt). www.wijzijinsem.nl

Informatie sites;

- <https://www.veiligkerk.nl/>
- <https://www.wijzijinsem.nl/>
- <https://www.wijzijinsem.nl/interne-vertrouwenspersonen>
- <https://www.desteven.nl/team-organisatie/teamcoaching/ziekmakende-organisatie-team/grensoverschrijdend-gedrag/religieuze-manipulatie>
- <https://www.emmy.foundation/blog/religieuze-manipulatie-in-de-kerk/>
- <https://watzegtdebijbel.wordpress.com/2019/12/18/geestelijke-manipulatie-in-de-gemeente-van-de-heer/>
- <https://centrumseksueelgeweld.nl>
- <https://centrumseksueelgeweld.nl/e-module-professionals/>
- <https://www.slachtofferhulp.nl/gebeurtenissen/seksueel-misbruik-geweld/>
- <https://seksueelmisbruik.info/verwerken/daderconfrontatie/>
- www.chris.nl - Informatie en chat voor jongeren.

Twijfel je of je aangifte bij seksueel misbruik wilt doen? De politie kan je helpen om een besluit te nemen. In [deze animatie van de politie](#)

Op <https://politienl.bbvms.com/p/zedenpolitie/p/1580.html?inheritDimensions=true> vind je een uitleg over wat de zedenpolitie voor je kan betekenen na seksueel misbruik.

Benieuwd welke stappen je doorloopt van aangifte tot de uitspraak van de rechter? Je vindt alle stappen in deze [infographic van LANGZS Advocaten](#).